

Prečišćeni tekst Pravilnika o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom UN obuhvata sljedeće propise:

1. Pravilnik o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom UN ("Službeni list Crne Gore", br. 085/17 od 18.12.2017),
2. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom UN ("Službeni list Crne Gore", br. 117/21 od 03.11.2021),
3. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom UN ("Službeni list Crne Gore", br. 017/24 od 27.02.2024), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

PRAVILNIK

O NAČINU KLASIFIKACIJE, PAKOVANJA I OZNAČAVANJA HEMIKALIJE U SKLADU SA GLOBALNO HARMONIZOVANIM SISTEMOM UN

("Službeni list Crne Gore", br. 085/17 od 18.12.2017, 117/21 od 03.11.2021, 017/24 od 27.02.2024)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se način klasifikacije, označavanja i pakovanja u skladu sa Globalno harmonizovanim sistemom UN.

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) granična koncentracija je koncentracija iznad koje prisustvo opasne supstance u drugoj supstanci ili smješi kao nečistoće, aditiva ili pojedinačnog sastojka dovodi do klasifikacije te supstance ili smješe kao opasne;
- 2) granična vrijednost je najmanja koncentracija bilo koje klasifikovane nečistoće, aditiva ili pojedinačnog sastojka u supstanci ili smješi iznad koje se ta nečistoća, aditiv ili pojedinačni sastojak uzima u obzir prilikom klasifikacije supstance ili smjese;
- 3) gornja granična vrijednost je koncentracija iznad koje se klasifikovane nečistoće, aditivi, odnosno pojedinačni sastojci supstanci ili smješe, moraju uzeti u obzir prilikom klasifikovanja supstanci odnosno smješe;
- 4) legura je metalni materijal, homogen na makroskopskom nivou, koji čine dva ili više elemenata sastavljena tako da se mehaničkim sredstvima ne odvajaju lako;
- 5) M-faktor je koeficijent kojim se množi koncentracija supstance koja je klasifikovana kao opasna po vodenu životnu sredinu, akutno, kategorija 1 ili hronično, kategorija 1, a koji se koristi u zbirnoj metodi za klasifikaciju smješe koja sadrži tu supstancu;
- 6) međambalaža je ambalaža koja se postavlja između unutrašnje ambalaže, odnosno proizvoda i spoljašnje ambalaže;
- 7) UN RTDG (United Nations Recommendations on the Transport of Dangerous Goods) su preporuke Ujedinjenih nacija za transport opasnog tereta;
- 8) podjela je uža podjela unutar klasa opasnosti s obzirom na put izlaganja i vrstu efekata.

Član 3

Hemikalije se klasifikuju u klase opasnosti na osnovu podataka o svojstvima hemikalija u skladu sa kriterijumima datim u Prilogu 1 (Dio 1).

Na osnovu fizičkih i hemijskih svojstava i kriterijuma datih u Prilogu 1 (Dio 2), hemikalije se klasifikuju u sljedeće klase opasnosti:

- eksplozivi;
- zapaljivi gasovi;
- zapaljive aerosoli;
- oksidujućii gasovi;
- gasovi pod pritiskom;
- zapaljive tečnosti;
- zapaljive čvrste supstance i smješe;

- samoreaktivne supstance i smješe;
- samozapaljive tečnosti;
- samozapaljive čvrste supstance i smješe;
- samozagrijavajuće supstance i smješe;
- supstance ili smješe koje u kontaktu sa vodom oslobađaju zapaljive gasove;
- oksidujuće tečnosti;
- oksidujuće čvrste supstance i smješe;
- organski peroksidi;
- supstance i smješe korozivne za metale.

Na osnovu svojstava koja utiču na život i zdravlje ljudi i kriterijuma datih u Prilogu 1 (Dio 3), hemikalije se klasifikuju u sljedeće klase opasnosti:

- akutna toksičnost;
- korozivno oštećenje kože/iritacija kože;
- teško oštećenje oka/iritacija oka;
- senzibilizacija respiratornih organa/senzibilizacija kože;
- mutagenost germinativnih ćelija;
- karcinogenost;
- toksičnost po reprodukciju;
- specifična toksičnost za ciljni organ - jednokratna izloženost;
- specifična toksičnost za ciljni organ - višekratna izloženost;
- opasnost od aspiracije.

Na osnovu svojstava koja utiču na životnu sredinu i kriterijuma datih u Prilogu 1 (Dio 4 i 5), hemikalije se klasifikuju u klasu opasnosti: "Opasnost po vodenu životnu sredinu", odnosno u dodatnu klasu opasnosti: "Opasnost po ozonski omotač".

Ako unutar jedne klase opasnosti postoje razlike na osnovu puta izlaganja ili prirode efekata, supstanca ili smješa se dalje klasifikuje u okviru te klase opasnosti na način dat u Prilogu 1.

Određeni proizvodi klasifikuju se u skladu sa Prilogom 1 (Dio 2, odjeljak 2.1.).

Član 4

Prilikom klasifikacije hemikalija i određenog proizvoda uzimaju se u obzir podaci o svim opasnim svojstvima hemikalija iz člana 3 ovog pravilnika.

Prilikom klasifikacije hemikalija i određenog proizvoda koriste se podaci:

- 1) dobijeni primjenom metoda iz člana 7 stav 3 ovog pravilnika;
- 2) iz epidemioloških studija i iskustava o efektima na ljude, kao što su statistički podaci o profesionalnim oboljelijima i o hemijskim udesima;
- 3) dobijeni na način dat u Prilogu 1 (Dio 1 odjeljak 1.1.0);
- 4) dobijeni iz naučnih istraživanja;
- 5) dobijeni u skladu sa međunarodno priznatim programima o hemikalijama.

Podaci iz stava 2 ovog člana, odnose se na fizičko stanje, odnosno oblik supstance u kome se ona stavlja u promet.

Član 5

Prilikom klasifikacije smješe uzimaju se u obzir podaci o svim opasnim svojstvima hemikalija iz člana 3 ovog pravilnika, podaci o samoj smješi i supstancama koji su dobijeni primjenom metoda iz člana 7 stav 3 ovog pravilnika kao i podaci iz člana 4 stav 2 tač. 2 do 5 ovog pravilnika.

Ako proizvođač, uvoznik ili dalji korisnik utvrdi da su podaci iz stava 1 ovog člana, koji su dostupni za samu smjšu odgovarajući, pouzdani i naučno potvrđeni, ovi podaci se koriste za procjenu opasnosti smješe.

Za procjenu opasnosti smješe u odnosu na mutagenost germinativnih ćelija, karcinogenost i toksičnost po reprodukciju koristi se način dat u Prilogu 1 (Dio 3, odjeljak 3.5.3.1, 3.6.3.1. i 3.7.3.1), i podaci o supstancama koje smješa sadrži.

Ako dostupni podaci o ispitivanjima smješe ukazuju na efekte mutagenosti germinativnih ćelija, karcinogenosti ili toksičnosti po reprodukciju koji nisu bili identifikovani u podacima za pojedinačne supstance u smješi, ti podaci se uzimaju u obzir prilikom procjene opasnosti smješe.

Za procjenu opasnosti smješe u odnosu na opasnost po vodenu životnu sredinu na osnovu biorazgradljivosti i bioakumulativnosti koje su date u Prilogu 1 (Dio 4, odjeljak 4.1.2.8. i 4.1.2.9), koriste se i relevantni dostupni podaci iz stava 1 ovog člana za supstance koje smješa sadrži.

Kada podaci o svojstvima smješe nisu dostupni ili su nedovoljni, za procjenu opasnosti smješe koriste se drugi relevantni dostupni podaci o supstancama sadržanim u smješi i sličnim smješama.

Član 6

Radi prikupljanja podataka za klasifikaciju supstance ili smješe sprovode se nova ispitivanja ako nema drugih načina da se prikupe kvalitetni i dovoljno pouzdani podaci.

Podaci dobijeni ispitivanjem na ljudima koja su rađena u druge svrhe (klinička ispitivanja), koriste se i za klasifikaciju supstanci i smješa.

Član 7

Nova ispitivanja, radi utvrđivanja da li neka supstanca ili smješa predstavlja opasnost po zdravlje ljudi ili životnu sredinu, sprovode se pod uslovom da su iscrpljeni svi drugi načini prikupljanja podataka dati u Prilogu 1 (Dio 1, odjeljak 1.1.0).

Nova ispitivanja radi utvrđivanja da li supstanca ili smješa predstavlja fizičku opasnost sprovode se ako nema dostupnih odgovarajućih i pouzdanih podataka iz prethodnih ispitivanja.

Nova ispitivanja iz stava 1 ovog člana, sprovode se u skladu sa:

- 1) metodama koje su uređene posebnim propisom kojiim su uređene metode ispitivanja opasnih svojstava hemikalija; ili
- 2) naučno potvrđenim principima ili metodama za koje je urađena validacija u skladu sa međunarodno priznatim procedurama.

Član 8

Primjenom kriterijuma za klasifikaciju datih u Prilogu 1 procjenjuju se i podaci iz čl. 4 i 5 ovog pravilnika, radi određivanja opasnosti supstance ili smješe.

Prilikom procjene dostupnih podataka koji su dobijeni drugim metodama ispitivanja, te metode upoređuju se sa metodama datim u članu 7 ovog pravilnika, radi utvrđivanja da li su dobijeni podaci takvi da se mogu koristiti za procjenu opasnosti supstance ili smješe.

Ako se na osnovu identifikovanih podataka ne može izvršiti klasifikacija, procjenjuje se opasnost supstance ili smješe utvrđivanjem kvaliteta podataka na osnovu stručne procjene date u Prilogu 1 (Dio 1 odjeljak 1.1.1).

Kada su za smješu dostupni podaci iz člana 5 stav 5 ovog pravilnika, procjenjuje se opasnost smješe uz korišćenje načela premošćavanja datih u Prilogu 1 (Dio 1 odjeljak 1.1.3).

Ako se za podatke iz stava 4 ovog člana, ne mogu koristiti načela premošćavanja ili stručna procjena i utvrđivanje kvaliteta podataka datih u Prilogu 1 (Dio 1 odjeljak 1.1.1), za procjenu podataka koriste se metode opisane u Prilogu 1 (Dio 3 i 4).

Član 9

Specifična i opšta granična koncentracija utvrđuje se za supstancu da bi se odredila koncentracija iznad koje prisustvo opasne supstance kao nečistoće, aditiva ili pojedinačnog sastojka u drugoj supstanci ili smješi dovodi do klasifikacije te supstance ili smješe kao opasne.

Specifična granična koncentracija određuje se kada podaci pokazuju da je supstanca ili smješa opasna i ako je koncentracija opasne supstance sadržane u njoj manja od koncentracija propisanih za klase opasnosti date u Prilogu 1 (Dio 2) ili je manja od opštih graničnih koncentracija datih u Prilogu 1 (Dio 3 do 5).

Specifična granična koncentracija se određuje i u slučaju kada podaci pokazuju da supstanca ili smješa nije opasna i ako sadrži opasnu supstancu u koncentraciji jednakoj ili većoj od koncentracija propisanih za klase opasnosti u Prilogu 1 (Dio 2) ili od opštih graničnih koncentracija propisanih za odgovarajuću klasu opasnosti datu u Prilogu 1 (Dio 3, 4 ili 5).

Specifične granične koncentracije ne određuju se za supstance koje se nalaze na propisanoj Listi klasifikovanih supstanci.

Prilikom određivanja specifične granične koncentracije, uzima se u obzir svaka specifična granična koncentracija za tu supstancu koja je data u EU inventaru klasifikacije i označavanja.

Član 10

M-faktor za supstancu koja se klasifikuje kao opasna po vodenu životnu sredinu, akutno ili hronično (kategorija 1), određuje se kada se supstanca ne nalazi na propisanoj Listi klasifikovanih supstanci ili se nalazi na propisanoj Listi klasifikovanih supstanci ali za tu supstancu nije dat M-faktor.

Kada se u postupku klasifikacije koristi metoda sumiranja M- faktor se primjenjuje prilikom klasifikacije smješe ili druge supstance koja sadrži supstancu iz stava 1 ovog člana.

Svaki M-faktor za supstancu koji je dat u EU inventaru klasifikacije i označavanja uzima se obzir prilikom određivanja M-faktora.

Član 11

Prilikom klasifikacije supstance i smješe uzima se u obzir prisustvo druge opasne supstance kao nečistoća, aditiva ili pojedinačnog sastojka ukoliko je njena koncentracija jednaka ili veća od graničnih vrijednosti iz Priloga 1 (Dio 1 odjeljak 1.1.2.2).

Član 12

Supstanca se klasifikuje kao opasna ukoliko sadrži drugu supstancu klasifikovanu kao opasnu, koja je u obliku identifikovane nečistoće, aditiva ili pojedinačnog sastojka čija je koncentracija jednaka ili veća od gornje granične vrijednosti date u Prilogu 1 (Dio 1 odjeljak 1.1.2.2).

Smješa se klasifikuje kao opasna ukoliko sadrži supstancu klasifikovanu kao opasnu, koja je u obliku komponente ili u obliku identifikovane nečistoće ili aditiva čija je koncentracija jednaka ili veća od gornje granične vrijednosti date u Prilogu 1 (Dio 1 odjeljak 1.1.2.2).

Član 13

Prilikom klasifikacije uzimaju se u obzir i sljedeći podaci o supstanci ili smješi, ako su identifikovani prilikom procjene podataka o opasnosti supstance ili smješe iz člana 8 ovog pravilnika i to:

- 1) odgovarajući i pouzdani podaci koji pokazuju da se fizičke opasnosti supstance ili smješe identifikovane u praksi razlikuju od onih koji su dobijeni ispitivanjem;
- 2) podaci dobijeni naučnim ispitivanjima koji pokazuju da supstanca ili smješa nije biološki dostupna;
- 3) odgovarajući i pouzdani naučni podaci koji ukazuju na sinergističke ili antagonističke efekte supstanci sadržanih u smješi, ako je procjena opasnosti smješe vršena na osnovu podataka o supstancama sadržanim u smješi.

Član 14

Supstanca ili smješa se klasifikuju u jednu ili više klasa opasnosti kada se na osnovu procjene podataka iz čl. 8 i 13 ovog pravilnika utvrdi da supstanca ili smješa ispunjava kriterijume za klasifikaciju date u Prilogu 1 (Dio 2 do 5).

U postupku klasifikacije iz stava 1 ovog člana, određuju se i:

- 1) jedna ili više kategorija opasnosti za svaku klasu opasnosti;
- 2) jedno ili više obavještenja o opasnosti koje odgovara svakoj klasi opasnosti i kategorija opasnosti.

Član 15

Prilikom klasifikacije smješe ne uzimaju se u obzir podaci koji ukazuju da supstanca:

- 1) reaguje sporo sa atmosferskim gasovima, naročito kiseonikom, ugljen-dioksidom i vodenom parom, gradeći različite supstance u maloj koncentraciji; ili
- 2) reaguje veoma sporo sa drugim supstancama u smješi, gradeći različite supstance u maloj koncentraciji; ili
- 3) može da se samopolimerizuje, gradeći oligomere ili polimere u maloj koncentraciji.

Postupak klasifikacije smješe na osnovu eksplozivnosti, oksidativnosti i zapaljivosti ne sprovodi se ako:

- 1) nijedna supstanca u smješi ne posjeduje svojstava eksplozivnosti, oksidativnosti i zapaljivosti i ako se na osnovu dostupnih podataka utvrdi da smješa neće izazvati opasnosti ove vrste, ili
- 2) naučni podaci ukazuju da promjena sastava smješe neće dovesti do promjene klasifikacije smješe, ili
- 3) se smješa stavlja u promet u obliku aerosolnog raspršivača zapremine jednake ili manje od 150ml, a na ambalaži aerosolnog raspršivača je jasno i neizbrisivo naznačeno ime i adresa ili zaštitni znak (logo) dobavljača odgovornog za stavljanje u promet.

Član 16

Klasifikacija supstance ili smješe koja se stavlja u promet može se revidovati na osnovu novih naučnih ili tehničkih podataka koji mogu da utiču na klasifikaciju.

Klasifikacija smješe reviduje se ako je došlo do promjene u sastavu smješe i to:

- 1) ako je došlo do odstupanja od početne koncentracije jednog ili više opasnih sastojaka smješe što dovodi do promjene u sastavu smješe tako da je jednaka ili veća od koncentracija datih u Prilogu 1 (Dio 1 Tabela 1.2), ili
- 2) ako je došlo do zamjene dodavanjem jednog ili više opasnih sastojaka, takve da je njihova koncentracija jednaka ili veća od graničnih vrijednosti propisanih u Prilogu 1 (Dio 1. odjeljak 1.1.2.2).

Član 17

Supstanca se klasifikuje u skladu sa klasifikacijom supstance istog hemijskog sastava koja je uključena u EU inventar klasifikacije i označavanja, i u Listu klasifikovanih supstanci.

Član 18

Etiketa na ambalaži supstance ili smješe klasifikovane kao opasne, treba da sadrži sljedeće podatke:

- 1) naziv i sjedište, odnosno ime, adresu i broj telefona dobavljača;
- 2) količinu supstance ili smješe u pakovanju koje je namijenjeno za opštu upotrebu, osim ako količina nije naznačena na drugom mjestu na ambalaži;
- 3) identifikaciju proizvoda iz člana 19 ovog pravilnika;
- 4) piktogram opasnosti iz člana 20 ovog pravilnika;
- 5) upozorenja iz člana 21 ovog pravilnika;
- 6) obavještenja o opasnosti iz člana 22 ovog pravilnika;
- 7) obavještenja o mjerama predostrožnosti iz člana 23 ovog pravilnika;
- 8) dodatne informacije iz člana 26 ovog pravilnika.

Član 19

Podaci o identifikaciji supstance obuhvataju:

- 1) hemijski naziv i identifikacioni broj supstance koji joj je dodijeljen u Listu klasifikovanih supstanci, ako je supstanca uključena u Listu klasifikovanih supstanci;
- 2) hemijski naziv i identifikacioni broj supstance koji joj je dodijeljen u EU inventaru klasifikacije i označavanja ako je supstanca uključena u taj inventar;
- 3) CAS broj zajedno sa nazivom prema IUPAC nomenklaturi ili CAS broj zajedno sa drugim međunarodno priznatim hemijskim nazivom ako supstanca nije uključena u Listu klasifikovanih supstanci niti u EU inventar klasifikacije i označavanja;
- 4) naziv prema IUPAC nomenklaturi ili drugi međunarodno priznati hemijski naziv ako CAS broj nije dostupan.

Podaci o identifikaciji smješe obuhvataju:

- 1) trgovačko ime ili oznaku za smješu; i
- 2) identitet svih supstanci u smješi u odnosu na akutnu toksičnost, korozivno oštećenje kože ili teško oštećenje oka, mutagenost germinativnih ćelija, karcinogenost, toksičnost po reprodukciju, senzibilizaciju respiratornih organa ili kože, specifičnu toksičnost za ciljni organ ili opasnost od aspiracije.

Kada smješa sadrži više od četiri supstance čiji se podaci navode na etiketi u skladu sa stavom 2 ovog člana, navodi se najviše četiri hemijska naziva, osim ako je više od četiri naziva, potrebno je da se ukaže na prirodu i ozbiljnost opasnosti.

Hemijski nazivi identifikuju supstance u smješi koje predstavljaju veliku opasnost po zdravlje ljudi.

Član 20

Etiketa sadrži jedan ili više odgovarajućih piktograma opasnosti koji ilustruju opasnost.

Piktogrami opasnosti koji odgovaraju svakoj pojedinačnoj klasi opasnosti, odnosno kategoriji opasnosti dati su u Prilogu 2.

Oznake za piktograme opasnosti koje se sastoje od latiničnih slova "GHS" i odgovarajućeg broja, date su u Prilogu 3.

Član 21

Etiketa sadrži upozorenja u skladu sa klasifikacijom opasne supstance ili smješe.

Upozorenja na etiketi data su u Prilogu 1.

Ako se na etiketi nalazi upozorenje "Opasnost", ne navodi se upozorenje "Pažnja".

Član 22

Etiketa sadrži odgovarajuće obavještenje o opasnosti.

Obavještenja o opasnosti prema klasi opasnosti, odnosno kategoriji opasnosti, označava se latiničnim slovom "N" i odgovarajućim trocifrenim brojem, na način dat u Prilogu 1.

Obavještenje o opasnosti koje se navodi na etiketi dato je u Prilogu 4.

Kada se supstanca nalazi na Listi klasifikovanih supstanci, a klasifikovana je samo za neke klase opasnosti, pored obavještenja o opasnosti iz Liste, na etiketi treba da je istaknuto i obavještenje o opasnosti koje odgovara klasifikaciji u druge klase opasnosti koje nijesu navedene u Listi klasifikovanih supstanci.

Član 23

Etiketa treba da sadrži odgovarajuća obavještenja o mjerama predostrožnosti.

Oznake za obavještenja o mjerama predostrožnosti koje odgovaraju svakoj klasi opasnosti, odnosno kategoriji opasnosti, označavaju se latiničnim slovom "P" i odgovarajućim trocifrenim brojem, na način dat u Prilogu 1.

Obavještenje o mjerama predostrožnosti koje se navodi na etiketi dato je u Prilogu 5.

Član 24

Na etiketi, u dijelu za dodatne informacije, navode se dodatna obavještenja o opasnosti za supstancu ili smještu sa određenim fizičkim svojstvima ili svojstvima opasnim po zdravlje ljudi koja su data u Prilogu 5 (Dio 1. odjeljak 1.1. i 1.2) i u Prilogu 4 (Dio 2).

Na etiketi, u dijelu za dodatne informacije, navode se dodatna obavještenja o opasnosti za supstancu koja se nalazi na Listi klasifikovanih supstanci, a koja su data u Listi klasifikovanih supstanci.

Na etiketi, u dijelu za dodatne informacije, navodi se dodatno obavještenje o opasnosti koje se odnosi na sredstva za zaštitu bilja.

Dodatno obavještenje iz stava 3 ovog člana, dato je u Prilogu 5 (Dio 4) i Prilogu 4 (Dio 3).

U dijelu za dodatne informacije na etiketi, navode se i druge dodatne informacije pod uslovom da te informacije ne smanjuju uočljivost elemenata označavanja iz člana 17 ovog pravilnika, da pružaju dodatne informacije, da nijesu kontradiktorne i da ne dovode u sumnju validnost drugih informacija koje su date u elementima označavanja na etiketi.

Za supstancu ili smještu klasifikovanu u skladu sa kriterijumima datim u Prilogu 1 (Dio 5), na etiketi se ne navodi piktogram opasnosti, a upozorenja, obavještenja o opasnosti i obavještenja o mjerama predostrožnosti navode se u dijelu za dodatne informacije na etiketi.

Na etiketi smješe iz Priloga 5 (Dio 2) u dijelu za dodatne informacije navodi se i dodatno obavještenje o opasnosti koje je navedeno u Prilogu 3 (Dio 3) i Prilogu 5 (Dio 2).

Na etiketi smješe iz stava 8 ovog člana, navode se i podaci proizvođača iz člana 18 ovog pravilnika, kao i naziv i sjedište odnosno ime, adresa i broj telefona dobavljača smješe.

Oznake za dodatna obavještenja o opasnosti iz st. 1, 3 i 8 ovog člana, koje se sastoje od latiničnih slova "EUN" i odgovarajućeg trocifrenog broja, date su u Prilogu 4 (Dio 2 i 3).

Član 25

Kada supstanci ili smješi, na osnovu klasifikacije, odgovara više od jednog piktograma opasnosti primjenjuju se sljedeće:

- 1) ako se na etiketi nalazi piktogram opasnosti "GHS01", ne navodi se piktogram opasnosti "GHS02" i "GHS03", osim u slučajevima kada je navođenje više od jednog piktograma opasnosti obavezno;
- 2) ako se na etiketi nalazi piktogram opasnosti "GHS06", ne navodi se piktogram opasnosti "GHS07";
- 3) ako se na etiketi nalazi piktogram opasnosti "GHS05", piktogram opasnosti "GHS07" ne navodi se u slučaju iritacije kože ili oka;
- 4) ako se na etiketi nalazi piktogram opasnosti "GHS08" za senzibilizaciju respiratornih organa, piktogram opasnosti "GHS07" ne navodi se u slučaju senzibilizacije kože ili iritacije kože ili oka.

Na etiketi se navodi piktogram opasnosti koji odgovara kategoriji opasnosti najvećeg stepena za svaku relevantnu klasu opasnosti kada supstanci ili smješi, na osnovu klasifikacije, odgovara više od jednog piktograma opasnosti za istu klasu opasnosti.

Na etiketi supstanci koje se nalaze na Listi klasifikovanih supstanci a klasifikovane su u skladu sa ovim pravilnikom u klase opasnosti koje nijesu date na Listi klasifikovanih supstanci, navodi se piktogram opasnosti koji odgovara kategoriji opasnosti najvećeg stepena za svaku relevantnu klasu opasnosti.

Član 26

Sva obavještenja o opasnosti koja proizilaze iz klasifikacije navode se na etiketi ako je supstanca ili smješa klasifikovana u nekoliko klasa opasnosti, osim ukoliko se ponavljaju ili su suvišna.

Član 27

Kada se prilikom izbora obavještenja o mjerama predostrožnosti utvrdi da su neka od obavještenja suvišna ili su nepotrebno dodijeljena određenoj supstanci ili smješi, ta obavještenja se izostavljaju sa etikete.

Ako je supstanca ili smješa namijenjena za opštu upotrebu, na etiketi se navodi obavještenje o mjerama predostrožnosti koje se odnosi na odlaganje te supstance ili smješe, kao i na odlaganje njene ambalaže.

Ako supstanca ili smješa nije namijenjena za opštu upotrebu, obavještenje o mjerama predostrožnosti koje se odnosi na odlaganje nije neophodno ukoliko odlaganje te supstance ili smješe, odnosno njene ambalaže ne predstavlja opasnost po zdravlje ljudi ili životnu sredinu.

Na etiketi se navodi najviše šest obavještenja o mjerama predostrožnosti, osim ako je neophodno da se prikaže priroda i ozbiljnost opasnosti.

Član 28

Etiketa se ažurira kada dođe do izmjene u klasifikaciji i obilježavanju supstance ili smješe i u slučaju kada nova klasifikacija ukazuje na veću ozbiljnost opasnosti ili kada se navede dodatni element označavanja.

Etiketa se ažurira kada su izmjene u obilježavanju supstance ili smješe drugačije od izmjena iz stava 1 ovog člana, u roku od 18 mjeseci od nastanka izmjena.

Član 29

Etiketa se postavlja na ambalažu supstance ili smješe na način da bude čvrsto zalijepljena na jednu ili više površina ambalaže i da se podaci čitaju horizontalno kada je pakovanje postavljeno vertikalno.

Boja i izgled etikete treba da su takvi da se piktogrami opasnosti jasno uočavaju.

Podaci iz člana 18 stav 1 ovog pravilnika, treba da su jasno i neizbrisivo prikazani na etiketi.

Oblik, boja i veličina piktograma opasnosti, kao i dimenzije etikete dati su u Prilogu 1 (Dio 1 odjeljak 1.2.1).

Član 30

Piktogrami opasnosti, upozorenja, obavještenja o opasnosti i obavještenja o mjerama predostrožnosti prikazuju se zajedno na etiketi.

Obavještenja o opasnosti iz stava 1 ovog člana treba da se nalaze na etiketi pored grupe obavještenja o mjerama predostrožnosti.

Dio za dodatne informacije na etiketi koji sadrži dodatna obavještenja iz člana 24 ovog pravilnika, treba da se nalazi pored podataka iz člana 18 stav 1 ovog pravilnika.

Elementi označavanja koji proizilaze iz odredbi drugih propisa prikazuju se na etiketi u dijelu za dodatne informacije u skladu sa članom 24 ovog pravilnika.

Član 31

Spoljašnja ambalaža obilježava se u skladu sa propisima o transportu opasnog tereta, a unutrašnja ambalaža i međuambalaža obilježavaju se u skladu sa ovim pravilnikom kada je opasna supstanca ili smješa upakovana u ambalažu koja se sastoji od spoljašnje i unutrašnje ambalaže, uključujući i međuambalažu.

Član 32

Ako u skladu sa propisima o transportu opasnog tereta nije potrebno označavanje spoljašnje ambalaže, i spoljašnja i unutrašnja ambalaža, kao i međuambalaža obilježavaju se u skladu sa ovim pravilnikom.

Spoljašnja ambalaža iz stava 1 ovog člana, ne obilježava se ako su jasno vidljivi elementi označavanja koji se nalaze na unutrašnjoj ambalaži ili međuambalaži.

Član 33

Ambalaža u koju se pakuju opasne supstance ili smješe, treba da:

- 1) sprječava izlivanje sadržaja, osim kada su propisani posebni bezbjednosni uređaji;
- 2) su ambalaža i zatvarač izrađeni od materijala koji se ne može oštetiti sadržajem u njoj i koji ne podliježe reakciji sa sadržajem pri kojoj nastaju opasna jedinjenja;
- 3) su ambalaža i zatvarač dovoljno čvrsti da mogu da podnesu pritiske i udarce prilikom rukovanja, a da pri tom ne dođe do otvaranja ambalaže;
- 4) su zamjenljivi zatvarači na ambalaži takvi da se mogu otvarati i zatvarati više puta, a da sadržaj ne iscuri.

Ambalaža za opasnu supstancu ili smještu koja je namjenjena za opštu upotrebu ne smije imati oblik ili dizajn koji može da privuče pažnju djece ili da dovede potrošače u zabludu i ne smije biti sličan onom koji se koristi za hranu, hranu za životinje, lijekove i medicinska sredstva ili kozmetičke proizvode.

Ambalaža supstance ili smješe data je u Prilogu 5 (Dio 3 odjeljak 3.1.2, 3.1.3, 3.1.4.2 i 3.2.1).

Na ambalaži supstance ili smješe koja je data u Prilogu 5 (Dio 3 odjeljak 3.2.1), ističe se taktilno upozorenje na opasnost u skladu sa Prilogom 5 (Dio 3 odjeljak 3.2.2).

Član 34

Prilozi 1, 2, 3, 4 i 5 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Član 35

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o kriterijumima i načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalija i određenog proizvoda u klase opasnosti ("Službeni list CG", broj 53/12) i Pravilnik o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije i određenog proizvoda u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom za klasifikaciju i obilježavanje UN ("Službeni list CG", br. 11/14 i 44/15).

Član 36

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

NAPOMENA IZDAVAČA:

Priloge koji su sastavni dio ovog propisa možete pogledati ovdje.